

VASÁRNAPI

MAGAZIN

Palásti
László DIVAT-
REVÜ

Már a vidéki nagyszálló ajtajánál baj volt: nem akartak beengedni.

— Olyan zsúfolt a hall és az ebédlő, hogy meg sem lehet mozdulni — igyekeztek eltáncsolni, de én nagy gyakorlatot szereztem a villamoson és ide is sikerült befurakodnom.

A nézők száma pedig egyre gyarapodott. Sok széken ketten ültek, az ablakmelyedések megteltek, és amikor megkezdődött a divatrevü, többen már a földön is elhelyezkedtek.

Miközben egymás után vonultak fel a menekenek, még mindig övönlöttek a vendégek. Pedig ekkor már szigorú őrség állta útját az érkezőknek. De az emberek leleményesek, ha olyan helyre kell bejutni, ahová nem akarják beengedni őket. Nem is csodálkoztam, amikor Kemesit pincérkabátban pillantottam meg. Jó trükk — gondoltam —, de még nála is jobban imponált nekem Kóváriné, akivel egy házból laktam. Ez a Kóváriné alacsony, kövér, csúnya nő volt. Mindenáron ott akart lenni a divatrevün, ezért, amikor ki akarták tuszkolni, hirtelen elhátározással fellepett az emelvényre és jobbra-balra fordulva végigment a nézők előtt. A végmondó, hogy megmentse a helyzetet, így konferált:

— Egyszerű szürke kosztüm, alacsony, erős testalkatú, középkorú női idősebb nők részére.

A zsúfolt teremben közben tumultuózus jelenetek játszódtak le. Egy nő sziszegni kezdett, mert a pálmára ült és a rostok csiklandozták. Egy mérges ember, aki intézkedéseiről ítéltve nyilván az igazgató volt, a csillártól zavart le egy nézőt, majd az egyik asztal tetejéről kergetett le egy öttagú családot. Aztán kizavart egy villanyserelőt, aki a kiderítette, hogy maszek divatszalonja van és csak azért állított be létrával a szállóba, hogy megnézhesse a divatrevüt. Persze, a rendcsinálás nem ment könnyen, az igazgató végül is megunt a dolgot, leült egy székre és egy ideig ő is a ruhákat, meg a csinos manekeneket nézte. Néha felállt és figyelmeztetett egy-egy vendéget, hogy azok ráültek a dobogóra és akadályozták a próbakisasszonyok felvonulását.

Amikor valaki egy széket tolt elém, azután feleségével együtt ráállt, úgy, hogy én semmit nem láttam, odafordultam az igazgatóhoz.

— Kérem, csináljon rendet! Idetettek elém egy széket, és ketten ráálltak. Én nem látok semmit, az széket pedig tönkreteszik.

A megszólított egy pillanatig habozott, azután megérintette a széken álló férfi lábát. Az megfordult és amikor meglátta, hogy ki bökös, örömmel kiáltott fel:

— Szervusz, Doktor! Mit csinálsz itt? Hiszen ilyenkor fogadóórát szokott lenni a kerületi rendelőben.

Az „igazgató” csendesen válaszolt:

— Ne árulj el senkinek, a szálló új igazgatójának adtam ki magam, hogy megnézhessem a divatrevüt...

Lódi
Ferenc

SZÜLETÉS NAP

Skatulya Zénó szokása szerint készült az idén is születésnapjára. Korábban már piros ceruzával bekarikázta hivatali asztali naptárában a jeles napot, s még három felkiáltójelet is utána húzott, hogy a fontosságot hangsúlyozza. Más halandó az ilyen eseményeket kevésbé szokta így strigulázni, hiszen az esztendőből ezt az egyetlen huszonnégy órát igazán fejben lehet tartani. Különben is ügyes-bajos dolgok elintézésékor annyszor megkérdezik hivatalosan:

— Mikor született? Melyik hónapban és hanyadikán?

Csak hogy Zénó a vezetéknevét is úgy viselte, mint a megkülönböztetés csálhatatlan jelét ate-kintetben, hogy az embert csak a kimunkált rend és fegyelem vezérelheti egész élete útján. Ha valamit teremteni, cselekedni akart, az elhatározás és a megvalósítás között annyit mérlegelt és pepecselt, hogy addig a világot is újra lehetett volna teremteni. Kilengésnek tartotta viszont a dohányzást, pazarlásnak a kelle-ténél bővebb beszédet, amelyet különben is a bajkeverés csirájának tartott. Attól pedig eleve tartózkodott, hogy akár utcán, vagy a hivatalában érdeklődéssel nézzen két veszettül formás női láb után. Másoknak annál inkább megadni a visszavárható tiszteletet, nehogy valamit is félreérthessenek. Sem a gond felhője, sem az öröm csapongása ne látszódjék az arcon, mert az már kérdőszóködsre adhat okot.

— Viseljünk mindent a maga rendjében — szokta hangoztatni elvét szűk családi körében és házuk barátai előtt, akik csak meghívásra nyitottak rájuk ajtót. A barátkozás fordítva is megfelelt Skatulya Zénó életének: ő, hitvese és két gyermekük is csak meghívásra látogattak házuk barátaihoz, akik olyan kevesen voltak, hogy együttesen számolva is őket, elérték egy cseresznye táblán. Skatulyák tehát úgy éltek, hogy se maguknak, se másoknak még véletlenül se ne okozzanak semmiféle meglepetést. S ez a tartózkodásuk vonatkozott szavukra, gondolatukra, mozdulatukra.

A családi naptárban szintúgy piros-kerikáson szerepelt Zénó születésnapja, csak hogy ezt a jelzést Skatulyáné rajzolta be olyan feltűnően, hogy két lányának, az immár gimnazista Skatulya Vicának, és a hetedikés kisiskolás Skatulya Cincérkének nem észrevenni merő neveltlenség lett volna. Így szokták meg kicsi koruktól kezdve és rakták is éllire az uzsonnapézből elspórolt fillé-reket, hogy apjukat meglepessék. Ahogy járni, beszélni megtanultak, attól kezdve megszokták, hogy ebben az elvárásban éljenek: ajándékot adni és kapni. Mindegy, hogy mi, de annak örülni kell.

— Különben is — súlykolta beléjük apjuk — az ajándéklónak ne nézzétek a farkát.

A lányok már előre örültek a traktának, amely az egyhangú leveses-főzelékes-húsos napok után egycsapásra beköszönt hozzájuk, hogy aztán majd elbeszélhessenek róla.

— Az ideálighanem szűkösebb, szerényebb lesz — csüggött el Vica, hűgához fordulva —, hiszen apuka új kerítést akar húztatni a ház köré, méghozzá gyalult deszkából, s az bizony sokba kerül.

— Nem is apuka kell annak sok, hanem apuka szerint rengeteg szeg, legalább 50 kiló. — túlozta el Cincérke olyan aggodalmasan, ahogy mostanában az apjától hallotta. Eszébe jutott, hogy a múltkor is vendégségben voltak apja egyik kollégájánál, ahol ott volt két másik ismerősük, azok, akik évente egyszer el szoktak menni hozzájuk. Ebben a társaságban, apja barátai előtt, akkor is témaként szerepelt a gond, a tengernyi szeg miatt.

— Különösen az oszlopoknál és a kötéseknel — emlékezett Cincérke apja kijelentésére. — Nem láttad — fordult nővére felé —, apuka kollegái össze is nevettek, amikor unos-untalan csak a szegkről folyt a szó. Aprópó, te mit veszel apukának születésnapjára? — kérdezte a kislány Vicától.

— Még nem tudom, hogy mennyi pénzem jön össze. És te?

— Meglepetés... nem áru- lom el — kuncogott Cincérke, miközben buksi fejében számolta, hogy hányat kell aludnia még a nagy napig.

Végre az is eljött. A Skatulya-család kipucolkodva-vasalva, feszengve ült a nagyszobában, a konyhában minden előkészítve a tálaláshoz, hogy a vendégek jöttére azonnal ugorhassanak. Az első csengetés ismerős volt. Két rövidet berregett, tehát tudták, hogy a kövér nagynéni fog beto-latni az ajtón nádszálvékony fér-jével, aki különben már a negye-dik ura, mert három férjet eled-dig elhasznált, elpusztított maga mellett. A nagynéni szokása szer-int egy cserép muskátlit hozott a verandáról. A Skatulya-kislá-nyok tudták, hogy a muskátli csak a nagynéni nevenapjára lesz ná-luk. Anyukájuk akkor ugyanis átteszi majd egy másik cserépbe, hogy ne ismerjenek rá, és akkor visszaajándékozzák a muskátlit a nagynéninek.

— Ha én nagy leszek, remélem, te nem így hozol nekem ajándé-kot — élcelődött Cincérke a nő-vérével.

— Fogd be a szád! — szisz-gte Vica, nehogy meghallják a suttógásukat.

— Azt hiszed — bizonygatta Cincérke —, a nagynéni nem sejtí anyuka trükkjét? Fogadom, hogy ő is ugyanezt a muskátlit hozza vissza jövőre, csak a cse-repet cseréli ki.

Az újabb csengetésre szinte ugrott az egész család. A kislá-nyok sejtették, hogy apjuk kol-legái jöhetnek, azok, akikkel együtt szoktak vendégségbe men-ni. Skatulya Zénó elébük ment és sarkáig tárta előttük az ajtót. Azok ugyanis egy díszesen átkö-tözött tévédobozt cipeltek, amit az előszobában lehuppantottak, mert kicsúszott a kezükből.

— Drága barátunk, Zénó — szuszogták mindhárman, amint kezét ráztak vele —, fogadd tölünk szeretettel e kis csomagot, amelyet csak távozásunk után bonts fel.

— Biztosan könnyelműsködtet-tek, kedves kollegáim — fojtotta magába a kíváncsiszkodását Zénó, bár legszívesebben rögtön feltép-te volna a csomagot, hogy a nagynéni muskátliját a háttérbe szorítsa kollegái kedvesebb aján-dékával. S amíg az első pohár bort öntötte a vendégeknek, la-tozgatta magában, hogy mit rejt-het a doboz, hiszen csak nekive-selkedve tudták felhozni.

— Eredetileg tévékészüléket csomagoltak bele. Csak nem új tévét hoztak neki kedves kolle-gái? — örvendezett, miközben elébe állt a felesége a két kis-lánnyal. Évek során így idegző-dött beléjük, hogy ők hárman a vendégek jelenlétében adják át ajándékaikat a családfőnek. Hadd lássák ők is a szeretet ma-gas lobogását. Zénó először Cin-cérke ajándékaért nyúlt, aztán Vicájéért, majd a feleségétől vet-te át a rózsaszínű csomagot és bontogatni kezdte.

— Mi ütött ezekbe, hogy ilyen nehéz mindegyik? — ütközött meg magában és idegességében levert az asztalról egy poharat. — Rossz jel! Ma még bosszúság fog érn! — hasított bele a ba-bonás félelem.

S ha volt más Skatulya Zénó életében meglepetés, az a mosta-ni eltörpített. Kedves szerettei annyira vele éreztek hatalmas gondjában, hogy az új kerítéshez mindegyikük szegét vásárolt szü-letésnapj ajándékkul. Hárman 5 kiló szegét hoztak össze. Cincér-ke másfél kiló apró kékefejű szeg-et vett, mert abból a kevés is soknak látszott. Apja arcán az átsuhanó felhőt, miszerint az ő ajándékát nem verheti rá a ke-ritésre, legfeljebb az anyja papu-csára, nem vette észre.

— Hogy ti milyen aranyosak vagytok! — kiáltott fel tettetett örömmel Zénó, s magához vonta gyermekeit és hitvesét. — Ugye, kedves kollegák, még humornak is jó? — emelte fel poharát koc-cintásra. Azok összenéztek, mint akik némán is értik egymás gon-dolatát.

— Hát ha már így benne va-gyunk a kicsomagolásban, akkor ne várjunk a mi ajándékunkkal se holnapig — mutatott egyikük

az előszobában hagyott tévé-do-bozra. Skatulya Zénó mintha csak erre várt volna, szinte ne-kiugrott a nehéz csomag feltépé-sének.

— Nahát! — hűlt meg benne a vér a bizonyosságra. — Ez is szeg... de még milyen... — mondta akadozó nyelvvel, pedig még nem is ivott.

— Milyen? Koporsószeg, öre-gem! Ez csak elég lesz a keríté-sedhez — tört ki a nevetés a há-rom kollegából. Skatulya Zénó-nak a szája kényszeredetten hú-zódott mosolyra, valójában resz-kegett belülről. Az arca sápadt és nemsokára rosszulletté pa-naszkodott. Elnézést kért baráta-i-tól amiért időnek előtte az ágy-ba kívánczolt. Kiverte a verej-ték. Nem tudott napirendre térni afölött, amiért életében először okoztak neki meglepetést, de olyat, amelyet bajsejtelem kísért. Legalábbis Zénó annak vélte, mert csonjtja velejéig babonás volt, amit eddig magának se val-lott be.

Andrássy Lajos

AZ ÉLET
MÉG SZEBB

Álmodni jó így fáradtan ledűlve papírhajóként vízszínen lebegve tudva hogy ébredsz odáztatni mégis kilépsz magadból: meghaltál de élsz is.

Az álmok szépek mégis szebb az élet azok ringatnak ez bár harcra készlet ha sebeket kapsz ordókként megőrzöd s ahányszor győztél: újra nő a körmöd.

Pataki Ferenc

Tavas

Sz. Lukács
ImreTALPALATNYI
FÖLD

Góz Jóskát, a Piros Gózokat, a Juhász Marikákat én már el nem felejthetem. Behunyom a szememet, peregni kezd a film, csörge-dezni az áldott, éltető víz, a szegénység nagy-nagy reménye, a holnapokba való kapaszkodá-sa. Hallom a csendőrpuska dö-rejét, a szegénység elnyújtott jajongásait, a végenincsen sira-sokat, a nádtetős falak recce-neseit és a megmerevült bol-dogtalanság zsolozsmáit.

Pali bácsi üzen. Tud-e még az elhidegült bihari föld alól üze-ni? Megértik-e?

Néhány éve Tiszaörsön szede-gettem az emlékezés morzsái-ból az egytemplomos faluban, ahol 1948-ban a Talpalatnyi föld egy részét forgatták. A kápolna, a temető, az Alvég, s B. Nagy Józsefék háza a két ágassal ugyanúgy állja az időt. A pa-rasztemberek — akik statisztá-ként szerepeltek — hozzájuk öregedtek. Megvallattam őket. Az akkori játékból, filmből minden-nap megélt emlék lett, törté-nelem.

Bendő Béla: — Végtületlen vé-gig tudom én a filmet. Mindig megnézem, ha itten játsszák. Aratás vót, amikor készítették. Nyóc napig tartott a mi ré-szünkről. Nem voltunk komoly szereplők, csak úgy koccintani kellett az üveggel, mulatozni az esküvőn. De ha elgondolom, mégis igazi szereplők voltunk, mi voltunk az igaziak.

Bendő Béláné: — Az ilyen sze-génnyt, mi mi, semmibe se vet-ték. Úgy vót itt azelőtt, mint a filmben. Gürcöltünk a talpalat-nyi földért, ha megszereztük is, nem tudtunk rajta megélni. A föld önmagában még nem elég. Most meg már nincs meg, és mégis most van meg igazán. Nyugodtan, szépen élünk a kö-zösből. Boldogan.

A táj mása az embernek. Vál-tozik. Magával hordozhatja és hűséges marad hozzá. A víz, meg a szigorú ugrai föld most elsratja, elringatja az öreget. A kemény, próbára tevő, elbocsá-tó visszafogadó táj; Komádi, Okány, Zsadány. Geszt és a fej-fa nélküli szülőföld: Biharugra.

A táj kitartóbb? A tőgazdaság — Biharugrai Halgazdaság — mintha az Isten malmai-ból tűn-

ne hirtelen elibénk, s az apróbb-nagyobb tavak nevei is a re-gényt hitelesíti, idézi; Lúdas-tó, Csík-tó, Szilas-tó, Cigány-tó.

Sohasem tudott elszakadni töl-lük, visszajött hát hozzájuk pi-henni, hosszú, nagy út után, ide az ugrai temetőbe.

Keresem a sírját a falu végén. Jó helyen van. Boldog lehet az álma. Ölelésnyire tőle ott hú-zódnak a fehér falú házak, a ki-áltás is elűtődik idáig, az or-szágtúlról behallik a szekerek zörgése, s most már a táj szol-gál örök üzenettel Szabó Pá-li-nak.

A sírktól kicsit távolabb ke-rült ez a hely, mindjárt az ál-dott termőföld mellé, ami még az idén is édesköményt termett. Oda bűjt, oda törleszkedett hát a frissen hantolt, zöld koszorúkkal, virágtengerrel elborított sírhoz, vigasztalására legyen ő is a nagy öregek.

Szembem a háztáji kertekben kukoricaszár csörög, gallyak ve-rik fel a novemberi csendet, s az országút elbúsult fáinak nin-csen már könnyük, elsrírták még őszelővel. Állok a sírnál, olyan, mintha hatalmas zöld hajó úsz-na felém a tengeren. Fejfa nin-csen. Csak a koszorúk, a piros-fehér rózsák és a csend, meg a gyász. Nagy, álmos gyász ez. Olyan, mint az ugrai temető, az ugrai sírok.

Akik ide jönnek, a temetőbe járnak, köszönnék egymásnak. Öreg nyugdíjas szegődik mellém az emlékezésben.

— Mindenkinék eljön a sorsa. Itt született, azért is pályázott ide, saját falujába. Építünk majd díszsírhelyet neki.

Gyászol a tőgazdaság. Hol van az a régi hangulat, az a június, az a nyár, ami átsüt az Isten malmai-ból. Az alig fodorzódo víztükör, a Szerb Zsuzskák ka-cagása, az öreg, megrogyant ha-lászkok. Hiába keresem, már nem találhatom, eltűntek az idővel, s nem is varázsolhatja elő őket többé soha senki.

Gyászol Biharugra. Elvesztette színeit, a házak előtti padokra se ülnek ki tanyázni, ősz van és szomorúság. Szürkeségbe ta-karózik a sivar táj és nekisza-lad a télnek.

Pali bácsi, fázol-e?